

Director y Administrador

LUDOVICO FURLAN

*

calle Coronel Ramón Lista 5158

Suc. 17

U. T. 50-5502

Naročnina:

Eno leto \$ 5.—; ½ leta \$ 3.—

Posamezna številka \$ 0.15

PRAVICA

JUSTICIA

PERIODICO YUGOSLAVO - ESLOVENO

Correo
Argentino
Central B

TARIFA REDUCIDA

Concesión No. 3054

Registro de la Propiedad

Intelectual N° 196.979

N° — Štev. 14

Buenos Aires, 5 de Abril de 1946

AÑO — LETO I.

Kaj se kuha v "Starem Kraju"?

Napisal ETBIN KRISTAN, predsednik SANS-a

Čudno je to z novo Jugoslavijo...

Če prebira človek ameriške liste in verjame, da ima večina prav, bi se moral zgroziti, kajti večinoma, če se sploh ozirajo na to "balkansko" deželo, ne puste na njej niti ene dobre dlake. Najrajši pa jo kar prezirajo. Pozabljeni so tisti davni, davni časi, ko je konservativni Churchill v angleškem parlamentu pel Titu slavo in pripovedoval, s kakšnimi nadčloveškimi napori drže jugoslovanski partizani več nacijskih divizij v šahu kot skupno angleške in ameriške sile v Italiji. Tudi v Angliji se ne spominjajo več tistih časov. Jugoslavija ima — po "novi orijentaciji" — policijsko vladno; kdor se ji ne klanja, ga postavijo ob zid in ustrelje. Čudno je le, da ne znajo tisti, ki pripovedujejo take bajke, navesti niti enega konkretnega slučaja.

Več kot šest in pol milijonov volilcev je 11. novembra lanskega leta glasovalo za Narodno fronto, to se pravi, več kot devetdeset odstotkov vseh oddanih glasov. Ali so bili to vse sami policaji? Za opozicijo je bilo oddanih več kot sedem sto tisoč glasov. Če bi bil pri kakšnih ameriških volitvah rezultat le nekoliko podoben temu, bi bil LANSIDE z najdebejšimi črkami na vseh prvih straneh, ljudstvo bi bilo izpregovorilo. Ali ni bilo to v Jugoslaviji ljudstvo? Ampak reakcija trobi o diktaturi in bo trobila, dokler bo imela kaj sape.

Odkar je pošta odprta, objavljajo naši listi vsak dan po cele strani pisem iz starega kraja in vsi se vjemajo v tem, da je Osvobodilna fronta priborila narodu svobodo in demokracijo. Ampak pismarji vedo bolje kot oni, ki so preživeli vsa štiri dolga, strašna leta in ne le videli, temveč tudi čutili, kar se je zgodilo.

Morda je vzrok ta, da jugoslovanska demokracija ne ravna po predpisih "zapada" ki si lasti patent za demokracijo. Tam imajo pač drugačne pojmo o politiki in njenih nalogah in mislijo, da se demokracija gradi od spodaj gor. Če je to greh, no — tedaj je Jugoslavija na pragu pekla. Kajti to antimilijonarsko idejo mislijo spraviti celo v ustavo nove republike, tako da postane to osnovno načelo za zgradbo države in za njeno bodoče življenje.

Ministrstvo za konstituantno je

izdelalo načrt ustave in ga predložilo ustavodajni skupščini, obenem pa je objavilo in nezasižanost! — vsak državljani ima pravico, ne le da ga čita, ampak tudi da izrazi svoje mišljenje o njem in če se mu zdi prav in potrebno, da pošlje skupščini predloge za izpremembe ali dodatke. Tako bi človek sklepal, da sodeluje vsak državljani pri izdelovanju ustave, z drugimi besedami, da jo narod sam izdeluje. V Belgradu, v Zagrebu, v Ljubljani, Sarajevu, Skoplju mislijo, da je tako postopanje demokratično, ampak iz Rima prihaja glas, da je vse le Titova diktatura in glas zámejcev, ki jih peče vest, dobiva odmev v Londonu in Washingtonu in povsod, kjer se boje "komunističnega" bavbava.

Če bo ustava sprejeta vsaj v glavnem, bistveno tako kakor je predlagana, lahko pričakujemo še več preklinjanja in grmenja o diktaturi. Kajti načrt se osnovno razlikuje od "klasičnih" ustav zlasti v tem, da obsega posebno poglavje o "Družabni gospodarski ureditvi". Temu so v četrtem poglavju posvečeni članki od 14. do vstevši 20.

Uvod najbrže ne bo ugajal tistim, ki jim je "free enterprise" največji malik, kajti osnutek pravi:

"Proizvajalna sredstva so v Federativni narodni republiki Jugoslaviji splošno narodna last v rokah države, ali lastniņa narodnih zadružnih organizacij, ali last privatnih fizičnih ali pravnih oseb.

Vse rudno in drugo blago v zemlji, vode, viri prirodne sile, sredstva železniškega in zračnega prometa, pošta, brzojav, telefon in radio je narodna last".

Ta ustava je pisana za Jugoslavijo, torej se kapitalistični mogotci v Ameriki lahko potolažijo; ampak Comrade Attlee se ne bi smel zgražati, kajti njegova vlada ima nekam podoben program in v Avstralji in Novi Zelandiji že precej časa hodijo po takih potih; celo v Kanadi vidimo skromne začete. Torej...

Dalje predvideva ustava splošen proizvodni načrt — hm, pja-tiletke? — in pri izvajanju načrta in kontrole proizvodnje se država naslanja na sodelovanje delavskih strokovnih in drugih narodnih organizacij. (Poznam dosti ljudi, katerim to nikakor ne bo všeč...)

Sedemnajsti članek pa pravi to: "Država posvečuje posebno pažnjo in daje pomoč in olajša-

La Advertencia

La radio de Roma se esfuerza sobremanera en imitar a la de Londres en lo que respecta a la propalación de noticias infundadas o tergiversadas. En efecto, la trasmisión efectuada días pasados referente a Trieste, a la que han prestado especial atención algunos diarios de Montevideo, afirma que "negros nubarrones oscurecen el centro de Europa a raíz de los sucesos de Venecia Julia" atribuyendo toda la culpa del hecho a ciertas "bandas" de yugoeslavos armados.

Acerca de esto se tejen las más raras conjeturas pero lo cierto es que son las potencias imperialistas del Occidente, secundadas por la pérfida avidez expansionista de los gobiernos italianos, quienes pretenden extender el macabro velo de la opresión sobre aquel pueblo eslavo para que así éste, continúe siendo gobernado por aquellos mismos que no solamente lo subyugaron y gobernaron antes, sino también con procedimientos dignos de la más avanzada oligarquía, lo explotaron durante más de veinte años. Es justamente lo que causa la emoción inmensa — que aquellos periódicos aluden — y no solamente en las instituciones locales, como lo explicó la susodicha radioemisora, sino en las de todo el mundo, y no son ni remotamente esos "choques" armados entre "habitantes de Trieste" y "bandas de yugoeslavos", los que ellos fabrican para sacar a luz sembrando la confusión acerca de la realidad del caso y además, eso de "bandas" es más digno de los ejércitos italianos que han masacrado al indefenso pueblo de Etiopía, subyugado al de Albania y traicionado a glorioso pueblo de Francia y hasta más digno, y adaptable, es del grupo conductor de las Potencias Occidentales que contribuyen a la fabricación y proporción de noticias semejantes y los que tienen subyugado a pueblos enteros desde hace siglos que a los portadores del glorioso nombre yugoeslavo, los que no desean otra cosa a no ser libertad a sus hermanos del yugo extranjero que los oprime.

Además informa, la radio-emisora, de la firme ADVERTENCIA hecha al Mariscal Tito acerca del problema de Trieste, a lo que por respuesta podemos dar la declaración del mismo Mariscal Tito dada con motivo de su reciente visita a Praga y a ello agregamos que esa declaración no son palabras sólo y exclusivamente del Mariscal Tito sino que son palabras y reflejo auténtico del sentimiento de todos los pueblos de la Rep. Fed. Pop. Yugoslava, los que pondrán todo su empeño en la liberación de sus hermanos de Trieste, Istria y Venecia Julia.

En cuanto a lo que, siempre la misma radio-emisora, se refiere a los "atentados contra el orden y la tranquilidad de Venecia Julia", da la sensación que está por suceder otro hecho de características similares al "incendio de Reichstag" para lo que aquello serviría de una espléndida base y preparación de esto por cuanto desde ya, se imputa a terceros las autotentativas, que no pasan de simples estratagemas, de "minar la autoridad de los funcionarios de Trieste".

Mejor sería que "el reinado de orden" que las autoridades de las fuerzas de ocupación de aquellas zonas prometen, fueran a imponer y mantenerlo en los grandes centros industriales y las colonias de sus respectivos países y no en aquellos pueblos que no pretenden ni desean otra cosa a no ser el sagrado derecho que alcanza a todos los pueblos democráticamente inspirados del mundo entero: la libertad — es advertencia más recomendable —.

"J. I. V."

ve vsem oblikam narodnega zadružništva".

To je seveda sumljiva reč in veleindustrijskim mogotcem zveni kakor mrtvaški zvon. Tako naglašajo zadružništva! Če se zadruge razvijejo, razširijo, vkoreninijo, postavijo na širšo in širšo podlago — nekega dne pride lahko do tega, da bo ves narod ena sama velika produktivno konsumna zadruha in to — to — to je sssocializem!

Ampak če ga ljudstvo hoče?

Ne sme ga hoteti! Diktatura!

Oni pa mislijo, da je demokracija in celo pravijo, da je resnična demokracija, kjer človek lahko izkorišča človeka za svoj dobiček. Pač drugačen svet...

Ustava ne odpravlja privatne lastnine. Toda ne postavlja ji nobenih oltarjev; če zahtevajo skupni interesi, se lahko meji ali ekspropriira, toda le na podlagi zakona in s primerno odškodnino,

Slovinci! Vsi na proslavo "27 marca" v nedeljo 7 aprila ob 9.30

CANGALLO 2535

Obravnava Proti Lastnikom Zadružne Zveze in Zadružne Gospodarske Banke

Dne 11. avgusta 1945 se je pred izrednim vojaškim sodiščem v Ljubljani vršil proces proti lastnikom Zadružne zveze in Zadruž. gospodarske banke. (Eden glavnih funkcionarjev teh denarnih podjetij v Ljubljani je bil več let duhovnik Franc Gabrovšek, ki je pobegnil v inozemstvo nekaj dni pred invazijo, danes pa vodi zakulisno borbo v imenu "Lige" za interese istih nekaterih lastnikov omenjenih podjetij, ki so z okupatorji vred pobegnili v Italijo in na Koroško. Ta sodnijski proces podajamo naši javnosti, da lahko sodi, kdo so nekateri tistih beguncev in zakaj so begunci. — Tajništvo SANSa.)

Zagovarjati so se morali sledeči odgovorni predstavniki: Remeč Bogomil, gimnazijski ravnatelj v pokoju, na begu; dr. J. Basaj, ravnatelj Zadružne zveze, na begu; dr. Karol Capuder, gimnazijski ravnatelj, v priporu; dr. Stanislav Žitko, odvetnik, na begu; dr. Ivan Slokar, ravnatelj Zadružne gospodarske zveze, v priporu; dr. Josip Dermastija, vladni svetnik v pokoju, na prostosti; Fr. Lesjak, knjigovodja, v priporu; dr. Jakob Mohorič, odvetnik, v priporu; Valent Zabret, dekan; Skvarča Josip, na begu; Podbevšek Jernej, župnik; Cestnik Anton, profesor v pokoju, v priporu; dr. Dominik Žvokelj, odvetnik, v priporu; Ravnikar Anton, župnik; Bitnar Pavlin, dekan; Škoda Ignacij, župnik; Babnik Anton, poslovodja, v priporu; Kette Janez, župnik, na begu; Fatur Jakob, župnik; Klemenčič Janez, župnik; Klopčič Josip, župnik; Rihar Matelj, dekan, v priporu; Jelenc Ivan, posestnik; Žakelj Jakob, posestnik; Osana Josip, gimnazijski ravnatelj, v priporu; Stare Miloš, odvetnik, na begu; M. Curk, stavbenik, v priporu; Ignacij Vok, vele-

kar se navsezadnje tudi v kapitalističnih državah prakticira.

Zemlja — pravi načrt — pripada tistim, ki jo obdelujejo. Zakon določa, ali more imeti kakšna ustanova ali oseba, ki ni poljedelec, kaj zemlje in koliko. V privatnih rokah ne more biti na nikakršni podlagi veleposest. Zakon določa maksimum zemljiške privatne posesti. Država zlasti štiti in podpira majhnega in srednjega kmeta.

Z zakonitimi sredstvi pomaga država delovnemu ljudstvu, da se more združevati in organizirati za obrambo proti gospodarskemu izkoriščanju. Država jamči delavcem in nameščencem pravico združevanja in jih štiti z omejevanjem delavnika, z določanjem minimalnih plač in s pravico do letnega plačanega počitka.

To je vse kajpada le še načrt in obe zbornici ustavodajne skupščine bosta imeli dovolj dela, da ga preučita in obdelata. Razume se, da je razen tega poglavja še dosti zanimivih določb in ves načrt bo vreden še kakšne besede. Toda za ogromno večino ljudstva je gospodarsko vprašanje najvažnejše in po tem predlogu se že nekoliko vidi, kaj se kuha v Jugoslaviji — in zakaj je toliko kričanja o Titovi diktaturi. Ne slišimo pa takega krika iz Jugoslavije in pravzaprav gre za Jugoslavijo.

trgovec; Mihelčič Alojzij, ravnatelj; dr. Ivo Česnik, odvetnik, na begu; Zaplotnik Ignacij, katehet, na prostosti; Avsenik Ivan, industrijalec; dr. Albin Šmajd, odvetnik, na begu; Vogel Franc, tovarniški ravnatelj, v priporu; Brozovič Ivan, višji svetnik banke uprave, v priporu; Pengov Franc, profesor, na begu; dr. Vlado Valenčič, privatni uradnik, v priporu; Erce Franc, ravnatelj, v priporu.

Javni tožilec je proti imenovanim vložil obtožbo, da so v času okupacije slovenske zemlje po italijanskih in nemških vojnih silah v Ljubljani brez okupatorjevega pritiska gospodarsko in finančno pomagali okupatorjem in domačim izdajalcem pri izvrševanju njihovih vojnih zločinov nad narodi Jugoslavije in nad združenimi zavezniki.

1. Obdolženi so kot odgovorni predstavniki Zadružne zveze za to zadrugo podpisali za en milijon lir italijanskih državnih vojnih bondov (buoni del Tesoro), namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske;

2. Vzpostavili so poslovanje Zadružne zveze z okupatorskimi denarnimi zavodi, zlasti z Banca d'Italia in Banca di Roma, s katerimi je bil skupni promet 22 milijonov lir.

3. Za Zadružno zvezo so izplačali domačim političnim in vojaškim izdajalcem iz fingiranih računov preko 1.080.000 lir;

4. V lastni zgradbi na Tyršovi cesti so prepustili osem sob informacijskemu šefu (italijanske) pokrajinske uprave in odseku izplačali 40.000 lir;

5. Kot odgovorni predstavniki Zadružne gospodarske banke in Zadružne zveze, ki je lastnik Zadružne gospodarske banke do 90 %, so za ta zavod podpisali 10.750.000 lir italijanskih zakladnih bondov, namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske;

6. za Zadružno gospodarsko banko so vzdržali in znatno razširili poslovanje tega zavoda z denarnimi zavodi okupatorja, da je znašal finančni promet z Banco d'Italia 33 milijonov, z Banca di Roma v Trstu pa 92 milijonov lir;

7. neposredno po okupaciji so osnovali v Beogradu podružnico Zadružne gospodarske banke ter z njo gospodarsko sodelovali z okupatorjem;

8. prevzeli so izvrševanje blagajniških in hranilnih poslov za domačo izdajalsko vojaško organizacijo in vršili blagajniške posle za okupatorja (Offizierssorge der Waffen SS Trieste);

9. da bi izkazali gospodarsko uslugu okupatorju, so sklenili prodajo svojih koncernskih podjetij: Šešir, d. d., tovarna klobukov v Škofji Loki; Levant, d. d., tovarna konoplje v Baču; Sladkogorska tvornica lepenke, d. z. o. z., Sladki vrh, in "Park Hotel", d. z. o. z., na Bledu;

10. neposredno po okupaciji so odobrili kredit tovarni za letala "Ikarus" v Zemunu, ko je to tvornico prevzela nemška tvrtka W. n. Flugzeugwerke G. m. b. h.;

11. v imenu Zadružne zveze in Zadružne gospodarske banke, ki je 62% lastnik delnic podjetja Štore, so to podjetje dali na raz-

27. III. 1941 — 27. III. 1946

Pet let nas loči od dneva ko so nacistične tolpe vdrle v Jugoslavijo, kjer so tekom dolgih starih let opravljale svoj zločinski posel, kateremu ne najdemo primera v zgodovini človeštva. Ubojstvo, ropanje, požiganje in sploh vse kar je mogoče najti samo v nacifašistovskem abecedniku, vse to in v nepopisni meri je okusilo delavno ljudstvo Jugoslavije, katero praznih rok je bilo prepuščeno na milost in nemilost zločinskemu sovražniku, katerega glavni namen je bil iztrebiti vse kar je bilo zdravega v narodu. To pa nikakor ni bilo dovolj.

Kraljeva vlada in njej udane visoke reakcionarne osebe, so pravočasno odšle v inozemstvo od koder so bodrili in podpirali Dražo Mihajloviča, kateri je napram z svobodo borečemu se narodu počenjal nepopisna grozodejstva. Toda tudi to ni zadostovalo, zato so pristopili v sovražnikov krog še domači belogardisti, kateri so se med raznimi zločini posebno odlikovali kot izdajalci lastnih bratov.

Nacifašistične tolpe, kakor domači narodni izdajalci ter svetovno lazi demokratično časopisje, vsi so imeli samo en namen: Prepričati rojstvo Nove Jugoslavije. Da se pa to ni zgodilo je pred vsem zasluga našega genijalnega vodja maršala Tita, ki je s svojo dalekovidnostjo znal uporabiti izkušnje, katere si je nabral tekom več letnega delovanja in borbe. Zato je popolnoma jasno, da se je najprej potrudil ter združil vse sile, neglede na versko in ne na politično prepričanje. Čeprav v začetku je naletel na težkoče, tudi te je znal rešiti in tako združiti vse zdrave sile v borbo za osvoboditev domovine.

Dve sili sta si stali nasproti: Na eni, raznobarvne nacifašistične reakcionarne tolpe opremljene z najmodernejšim orožjem, na drugi pa jugoslovansko ljudstvo brez generalov ne armade in ne orožja toda imelo je nekaj kar je sovražniku primanjkovalo: Srčnost in trdo vero v vstajenje Nove Svobodne Jugoslavije.

Tekom starih let se je vršila gigantska borba v kateri je bilo postavljeno naše ljudstvo pred dilemo: biti ali ne biti. V kljub globokim ranam, ki jih je zadobila naša domovina, narod ni klonil, ampak nasprotno vedno hrabrejše se je boril dokler ni bil premagan nacifašizem in vsi njegovi pomagači.

Danes ko je izgnan nacifašizem iz Jugoslavije in je postavljen temeljni kamen novi zgradbi, smo prepričanja bolj kot nikdar prej, da ni daleč več dan kobo tudi naša Primorska v celoti priključena k Federativni Jugoslaviji.

Navzlic vsej propagandi in vsemu pritisku z strani mednarodnih reakcionarnih sil, katere se trudijo na vse pretege, da bi Primorska posebno pa Trst priključili Italije ter tako utrdili novo stopnjo za napad proti vsemu Slovanstvu — to se jim ne bo posrečilo, ker združeni Slovani tvorimo danes ogromno silo, ki je zmožna v kalli uničiti vsak reakcionarni poizkus.

J. D.

polago in v izkoriščanje okupatorju, ker so mu dobavili skoraj celokupno produkcijo;

12. kot odgovorni predstavniki tovarne "Zmaj" v Ljubljani in "Kristal" v Mariboru in Ljubljani, so stavili to podjetje na razpolago okupatorju.

Z vsemi temi dejanji so torej kot narodni sovražniki izdali osvobodilni boj narodov Jugoslavije, bili v zvezi in sodelovanju z okupatorji in domačimi izdajalci. jim stavili na razpolago svoja gospodarska podjetja in tako postali vojni zločinci. Javni tožilec je predlagal pravično kazen in zaplembo imovine Zadružne gospodarske banke v Ljubljani, tovarne zaves Štore v Ljubljani in tovarne galvaničnih elementov in elektronk Zmaj v Ljubljani.

Vojaški javni tožilec dr. Vinko Damjan je imel obširen govor, v katerem je dokumentarno dokazal vse obtožbe. Našlo se je ogromno propagandnih člankov proti osvobodilnemu gibanju, katerih avtorja sta bila dr. L. Puš, šef Rupnikove propagandne pisarne v palači na Tyršovi ulici, in pa dr. Basaj. Remic in Basaj sta bila tudi aktivna člana "šesturne belogardistične vlade" od 3. maja 1943. Zadružna zveza je bila centralna zveza za številne zadrug v Sloveniji, ustanovljene po zamislu pokojnega Janeza Ev. Kreka, da bi koristile slovenskemu kmetu, ki naj bi se rešil izkoriščevanja špekulantov, zagotovile modernizacijo poljedelstva in gospodarski dvig kmečkega človeka. Kar je pokojni Krek sejal z najboljšimi na-

meni, je skupina izkoriščevalcev in egoistov izrabila v svoje namene. Ti ljudje so tudi takoj po italijanski invaziji postali prostovoljni podporniki okupatorja in ni jim bila mar svoboda in sreča lastnega naroda. Oni so osnovali belo gardo in pozneje domobrance, ki so z njihovim denarjem in nemškim orožjem ubijali slovenske fante in može, ki so odšli v gozdove v boj proti okupatorju. Ti obtoženci so iz pohlepa po udobju in gospodarskem izkoriščanju tako globoko padli, da je med njimi in narodom nastal prepad. Jasno je danes, da niso vojni zločinci samo vojaški voditelji, temveč da so še večji zločinci bančniki, ki so financirali to vojno. Podpirali so fašizem, ki je barbarsko dušil boj slovenskega naroda za svobodo. Fašizem je enkrat za vselej propadel in z njim tudi domači kvizlingi, ki morajo biti kaznovani za svoje zločine.

Javni tožilec je opozarjal sodni senat, da upošteva zlasti gorje in vso škodo, ki so jo okupatorji s pomočjo obtožencev prizadeli narodu, ter vse moralne posledice, ki so jih za slovensko ljudstvo povzročili obtoženci, ko so dejansko priznavali okupacijo in aneksijo slovenske dežele. Dejal je, da ne kliče maščevanja, ker ga narodni borci ne poznajo, temveč v imenu naroda zahteva le pravično kazen, katero naj visoko sodišče izreče.

OBSODBA

Po dvehurnem posvetovanju je sodišče razglasilo sledečo sodbo: za

POD LIPO

SOSKI:

KONFERENCIJA O. Z. N.

Vsa najbolj nujna vprašanja, ki bi morala biti najprej rešena v opustošeni Evropi, so puščene pri kraju, celo Frankova Španija je potisnjena v pozabo, na dnevni red pa je z vso silo in zahtevo postavljen od takozvanih demokracij, "problem" Irana. Zdi se, da se hoče bedo evropskih narodov pokriti s pajčolanom, da bi ostali svet mislil, da je tam že vse uredno, ali z eno besedo povedano: vse je prav, samo; še iransko vprašanje rešimo, pa bo mir zagotovljen. Sovjeti bi bili glavni krivci, da ni mogoče priti do nobenega sporazuma. Zato so na nevjorski konferenci, na zatoženo klop postavili Sovjetsko Rusijo, da bi jo pred svetom pokazali kot rušilko miru v Evropi. Posledice so nam znane: Sovjetska delegacija je zapustila konferenco z groznjo, da se ne vrne, če se bo iransko zadevo razpravljalo.

Kaj je pravzaprav prava zapreka da je sporazum nemogoč. Ali je suverenost in neodvisnost Irana, za katero tako skrbi Byrnes, v nevarnosti? Mislimo da ne. Tu se gre v prvi vrsti za petrolejske vrelece katerih so anglo-ameriške družbe absolutni gospodarji. Glavna skrb teh petrolejskih kraljev je bila vedno in je tudi sedaj, da tam obstoja taka vlada, ki je njim v korist, to je, da zvesto varuje njihove naložene kapitale. In videti je, da današnja iranska vlada ta posel dobro vrši, kaj zato če pa iranski narod v nazadnjaštu in pomanjkanju živi. Če bi se na nekoč temu narodu zahotelo to bogatstvo samo urejevati, da bi na primer spoznalo, da je tista dragocena tekočina njihova last, ki jih privedla do pravega samostojnega življenja. Tedaj bi bilo izkoriščanja konec in če bi ta ali oni petrolejski boteh bi ga moral pošteno nlačati ali pa v zameno dati drugo blago. Toda predno bo iranski

narod vse to dosegel, mora prej odstraniti zastareli politični sistem in vso aristokratsko kliko, ki že stoletja vodi usodo irancev, ter postaviti demokratično vlado.

Rusija seveda vsa taka osvobodilna gibanja podpira in čudnega ni če želi da bi tudi iranski narod prišel do politične svobode, že radi tega, ker smatra da so reakcionarne vlade ob njenih mejah vedno preteča nevarnost. Skrb anglo-amerikancev ni torej skrb za iransko suverenost, ko so se ruske čete nekoliko več časa pomudile na iranskih tleh, temveč bali so se da bi iste pomagale irancem pri morebitni ustaji. Od tu izvira strah pred rusko espanzijo, o kateri so kapitalistični časopisi začeli opozarjati svet, pravega lica iranskega problema pa nočejo povedati.

INDIJA BO IMELA NEODVISNOST

Angleški premier Atlee je v parlamentu oznanil da bo Indija dobila neodvisnost, to se pravi, da bo nehala biti angleška kolonija. Da je dovedlo do tega, da se je Anglija odločila dati trispetdesetim milijonom indijskih podložnikov neodvisnost ni bila menda širokogrudnost angleških laboristov napram indijskemu ljudstvu, kajti dokazi na drugi strani nam pričajo, da ni tako. Dejstvo je, da danes še malemu narodu ni mogoče zanikati svobodo, kaj pa še tristo-miljonskemu! Atlee je seveda na dolgo razlagal o vsakovrstnih dobrotah, ki je bila Indija deležna od strani Anglije, ni pa povedal koliko neizmernega bogatstva je angleški imperijalizem izčrpal za tako malo količino napredka, ki ga je bila Indija dobila od njih. Znano je, da ni bila angleška oblast v Indiji nikdar na bogve kako trdnih tleh, toda vsak upor se je dalo udusiti in če je bilo potreba tudi s silo. Danes pa je neodvisnost kolonijalnih narodov, zahteva časa in nobena velesila se ne bo morala več vzdrževati s pomočjo

nik škoda, Babnik, župnik Fatur, župnik Klemenčič, župnik Klopčič, dekan Rihar, Jelenc, Žakelj, Osana, Mihelčič, Brozovič, dr. Valenčič in vsi ostali so bili oproščeni vsake krivde in kazni.

Hkrati je bila zaplenjena tudi vsa imovina Zadružne gospodarske banke in Zadružne zveze, tovarne Zmaj in vse delnice, s katerimi je Zadružna gospodarska banka udeležena pri različnih gospodarskih podjetjih.

Med obsojenimi se nahajajo v begunstvu Remec, dr. Basaj, dr. Žitko, Škvarča, župnik Kette, dr. Česnik, dr. Šmajd in profesor Pangov; med oproščenimi je na begu le Miloš Stare.

Tako je končala svoje izkoriščevalno delo ena največjih gospodarskih pljavk slovenske dežele. Svoje pristaše imajo njeni nekdanji predstavniki tudi v Ameriki in ti pobirajo denarne prispevke pod firmo "Katoliške lige" za te izkoriščevalce slovenskega naroda med našimi nepoučenimi ljudmi v Ameriki. Ne bi bilo dosti razlike, če bi pobirali za Hitlerja ali Mussolinija.

Podatki iz Slov. poročevalca, 12-14/VIII.

Draža Mihajlović, narodni izdajalec, odgovarjati bo moral za izvršene zločine.

Ura Obračuna je Prišla

Minister notranjih poslov je javil v poslanski zbornici da je bil aretiran 13. t. m. narodni izdajalec Draža Mihajlović. Sedaj se nahaja v zaporu v Beogradu pod strogim nadzorstvom, kjer čaka sodbe. Sodna razprava se bo najbrže začela v drugi polovici meseca junija t. l. Obtožen je veleizdajstva, sodelovanja z največjim sovražnikom našega naroda, — nacifašizem — odgovarjati bo moral za zločine ki so jih izvršili čeniki nad miroljubnim narodom in borci N.O.F.

Ko se je Jugoslavija, aprila 1941 zgrudila in so vojaško organizirane sile razpadle, so se hribi in gozdovi začeli napolnjevati z vojniki, ki se niso podali. Mihajlović je začel organizirati svoje prve čete, borba proti osvojevalcu se je začela. V istem času se je začel organizirati odpor širom naše domovine. S prva borba se ni vršila po določenem načrtu in ne po strateški taktiki. Borba takrat ni bila povezana in tudi dovolj uspešna. Kajti razni oddelki so se borili kot so vedeli in znali, šli so za tem da čim več Nemcev pobijejo in prizadenejo največ škode. Da bi pa bila borba čim bolj uspešna je bilo potrebno povezati in združiti vse borbene sile, da se dosežejo stvarne vojaške pridobitve.

Da se je izvršila v Jugoslaviji združitev vseh naprednih sil, gre v prvi vrsti zasluga Kom. stranki Jugoslavije, katera je znala povezati vse odporne sile v mogočno enoto. Kom. stranka Jugoslavije ni samo združila in organizirala enotnost, borila se je proti okupatorju, kakor so se borile druge antifašistične stranke. Organizirati in povezati vse antifašistične sile, ki so se borile proti okupatorju ni bila lahka stvar in še posebno v okoljščinah v katerih se je nahajala naša domovina. Povezanost med vsemi gerilskimi silami je bilo nujno potreba. Da se to sprovede v prakso je bilo treba odgovornih ljudi. Na pozorišče je prišel Tito, kateri je s pomočjo svojih sodrugov prevzel nalogo in odgovornost za organizirati v eno celoto vse antifašistične sile v borbi proti okupatorju. Njegov prvi cilj je bil organizirati Beograd in Srbijo. V ta namen je pridobil Dr. Ivana Ribarja a istočasno je skušal doseči sporazum z D. Mihajlovičem. Toda vsi njegovi naporji in dobra valja za doseči sporazum so bili zaman. Istočasno se je borba proti okupatorju nadaljevala. Tito je osvobodil mesto Užice, kjer je organiziral svoje vrhovno vodstvo. Z okupacijo Užice, so Titove čete dobile mnogo orožja, katerega so tudi nekaj dali Mihajloviću ki se je nahajal s svojimi četami v neposredni bližini. Nemška komanda je v tem času začela z veliko ofenzivo proti Titotu. Mihajlović je dobljeno orožje začel rabiti proti partizanom in to v času ko so se vršila pogajanja za sporazum med obema silama.

Ko je bila Jugoslavija napadena in je nastopil čas jo braniti, ko je tekla kri v potokih so jo njeni voditelji pustili na cedilu, vsi ti takozvani voditelji so pobegnili v inozemstvo in istočasno so začeli prodajati svoj narod sovražniku. Ostal je pa v domovini D. Mihajlović, da bo služil kot agent in napravil in pospeševal bratomorno borbo, in na ta način oslabil borbo naših partizanov. Za to doseči jim ni bilo mar se pajdašiti s nacifašisti z edino željo da se ne bi vstavila nova demokratična Jugoslavija. Mihajlović in njegovi četniki so se borili za to da se v Jugoslaviji povrneje stare razmere niso imeli v vidiku da vojska ne bo imela samo za posledico uničiti fašizem temveč da bo tudi preobrazila način življenja in mišljenja ljudskih množic. Ni naš namen dokumentirati vsa izdajstva, saj vsemu svetu je znano da je Kralj Peter in njegova vlada sodelovala s sovražnikom, Mihajlović je v domovini sledil navodilom svoje vlade, boril se je proti svojim lastnim bratom. Prišla je ura obračuna, narod bo sodil izdajalca ki se je prodal Hitlerju. Kakor Hitlerju, je odklenkalo tudi Mihajloviću!

krive so bili spoznani in obsojeni Bogumil Remec, dr. Jože Basaj, dr. Stanislav Žitko in dr. Ivan Slokar na 5 let odvzema svobode s prisilnim delom, izgubo državljanskih pravic za dobo 5 let, obenem pa Remec, Basaj in Žitko na zaplembo celotne imovine, dr. Slokar pa na zaplembo delnic pri gospodarskih podjetjih;

dr. Capuder, Ivan Avsenik, Franc Lesjak so dobili po 3 leta prisilnega dela, izgubo državljanskih pravic za 2 leti, Avsenik in Lesjak pa še na zaplembo celotnega premoženja;

dekan Zabret, župnik Kette in Škvarča so dobili po 2 leti zapora, z izgubo državljanskih pravic za dve leti in zaplembo delnic v gospodarskih podjetjih;

M. Curk, Ignacij Vok, dr. Ivo Česnik, dr. Albin Šmajd, Franc Vogel, profesor Pengov in ravnatelj Franc Erce so dobili po 14 mesecev zapora, z izgubo državljanskih pravic za dve leti, poleg tega pa Curk na zaplembo 75% premoženja, Vok, Česnik, Šmajd, Vogel in Pengov na zaplembo celotne imovine.

Obtoženci dr. Dermastija, dr. Mohorič, župnik Podbevšek, župnik

Kongres Udruženja Svobodna Jugoslavija Slovensko Vprašanje

Meseca maja t. l. sicer 23, 24 in 25 se bo vršil kongres U. S. J. v kateri sodeluje slovenske organizacije in sicer: Slovenske odsek U. S. J., D. K. D. "Ljudski oder" in S. P. D. "Ivan Cankar".

Kongres bo pomenljiv posebno za slovensko naselbino, kjer se bodo morali rešiti pereči problemi in eden teh problemov bo zadeva "Slovenska suverenost" v bodoči strukturi federativnega delovanja najsi bo za pomožno akcijo jugoslovanskim narodom ali pa vobče delovanje v naši slovenski koloniji.

V okolščinah kakor je bila ustanovljena organizacija U. S. J., takrat se je nahajala jugoslovanska kolonija na raznih razpotjih, veli so vetrovi iz raznih strani v ugodnem vremenu razmer, ki so se dogajale v tukajšnji državi bi bilo skoro dopustljivo imeti centralistični sistem strukture bo odgovarjal namenu organizacije ki se je ustanovila. Dasiravno pri mnogih sestankih ki so se vršili v Ljudskem odru in Ivan Cankar so razni aktivni člani povdarjali da vse naše aktivnosti se morajo naslanjati na stališče popolne avtonomije, to je: popolna suverenost kar se nanaša na naš slovenski kulturni, socialni in politični razmah. Na žalost utemljene inicijative so ostale le na papirju.

Tekom poznejšega delovanja se je pokazalo, da struktura organizacije U. S. J. ni popolnoma odgovarjala zahtevam slovenske naselbine. Dogodilo se je, da Slov. odsek U. S. J. je imel deloma svojo avtonomijo delokroga samo v mestu Buenos Aires, dočim ostali slovenski izseljenci ki živijo v Córdoba, Cinco Saltos, Piñeyro in v drugih krajih spadajo direktno pod centralo in to radi tega ker tam obstoječi odbori so sestavljeni iz Slovencev in Hrvatov, katere je centrala sama organizirala. V Córdoba ni obstajalo U. S. J. ko so tam živeči rojaki nabirali denar za v

pomoč jugoslovanskim narodom, kadar je bila ta organizacija v teku in se je nabralo blago in denar so istega poslali centrali. Omenjeni odbor, oziroma organizacija čeravno je sestavljena po večini Slovencev pripada Centrali in ne Slov. odseku kakor bi bilo pravilno.

Če ob ustanovitvi organizacije U. S. J. je bilo ozračje precej megleno se je danes že dovolj zjasnilo, da si začrtamo nadaljno pot našega delovanja na podlagi federativne strukture ki je temelj nove jugoslovanske republike.

Udruženje S. J. če hoče odgovarjati nepristransko zahtevam narodov ki sestavljajo jugoslovansko kolonijo, se mora spremeniti v široko federacijo z avtonomnimi odbori narodnih ednot, pod katerih delokrog bi spadali rojaki, te ali one etnične celote — naj se nahajajo v katerem koli kraju države v kateri živimo. V centralnem odboru federacije morajo biti zastopani vsi narodi ki tvorijo današnjo Jugoslavijo. Centralni odbor mora biti eksekutivnega značaja in ne direktivnega, kakor se to dogaja danes. Večkrat se pripeti da razni sklepi in smernice ki jih odobri Centralni odbor so v pravem protislovju s stanjem te ali one narodne izseljeniške skupine. To so posledice starih birokratičnih sistemov, ki danes niti od daleč ne odgovarjajo okolščinam in položaju v katerem se nahaja slovenska naselbina.

A qué título pertenece esto?

Potrebno je strukturirati našo politično miselnost — kdor je še nima da je Slovenski narod celota — in po samoopredelitvi je suveren, tega se morajo zavedati pred vsem mlade aktivne moči ki sodelujejo pri naših organizacijah. Zavedati se morajo tega mnogi aktivisti ki vodijo celokupno jugoslovansko kolonijo, da je Slovenska naselbina v Argentini sestavni del Slovenskega naroda! Če pa kdo

misli, da Slovenska naselbina ni še dovolj zrela, da bi se sama politično vodila, se v tem gotovo moti. Slovenci smo že mnogo pokazali z našim delovanjem — če bo potrebno — zraven naše politične zrelosti pokažemo tudi naš narodni ponos, ki do danes ga nismo uporabljali kod bi ga morali in v gotovih okolščinah. To nam bo velevala naša narodna zavednost — in morebitna šovinistična ali separatistična gonja, kakor bi morda po napačnem ali naivnem kdo razumel. Doumeti pa moramo vsi, da po končanem kongresnem zasedanju se razidemo kot bratje z enakim načelom: "Enaki med enakimi".

Z pravim federativnim sistemom delovanja bi se odprlo — in se bo, novo in širše obzorje v slovenski naselbini. Ko omenjamo slovensko naselbino ne smemo si predstavljati da ta ali ona skupina — predstavlja našo slovensko kolonijo, ki se nahaja deloma v dveh taborih. Narodne potrebe in okolščine političnih dogodkov, so dovedli da oba tabora delata pri raznih odborih. Antagonizem ki je vladal v zadnjih letih je že skoroda popolnoma izginil, zaupnost polagoma stopa z naglimi koraki kateri nas dovedejo končno do skupnosti. Kdor tega noče ali ne more razumeti, pomeni, da živi še v suhoparni preteklosti. Neobhodno potrebno je da si začrtamo smernice našega delovanja v prid Slovenskemu narodu za bodočnost, kjer preteklost je že zgodovina. Kdor tega noče razumeti, ali nemore doumeti — pomeni da sploh nemore doumeti nobenega slovenskega vprašanja — še manj ga pa rešiti.

J. V.

Mimogrede...

ENOTNOST

Beseda nam je znana, pomeni tudi; saj pred leti smo mnogo obdelovali to vprašanje, toda do enotnosti nismo prišli in ne moremo priti. Vsi in povsod povdarjamo potrebo in korist iste, vkljub temu ostajamo tam kjer smo bili pred leti.

Vsi smo občudovali junaštvo in nadčloveške napore našega naroda, občudovali smo ko so moški in ženske, mladi in stari, ramo ob ramo, složno zadajali smrtonosne udarce nacifašizmu. Vse to je na nas blagodejno vplivalo, zato pa tudi danes z ponosom govorimo o našem junaškem narodu, o Svobodni Federativni Republici Jugoslaviji in o maršalu Titu.

No, vse to je popolnoma na mestu, nikakor pa ni pravilno, da pri tem pozabljamo, da ves trud naših bratov bi bil zaman, če bi tudi med njimi tam, vladala taka "sloga" kakoršna vlada tu med nami. Če še ne moremo ali pa nočemo doumeti, kaj vse bi pomenila složnost za naše naselbino, ter tako ostajamo še nadalje v neslogi; čas bi bil in razmere tako zahtevajo,

da bi se vsaj toliko sporazumeli kako in hitreje in v večji meri pomagati našemu trpečemu narodu.

Morda bo kdo rekel saj vsi pomagamo, ali pa, da vse slovenske ustanove zbirajo v pomoč Jugoslaviji; recimo da je tako res in pogledjmo statistiko zbirke pa se bomo prepričali, da vse skupaj je komaj kaplja v morje.

Za si napraviti realno sliko o delovanju za v pomoč Jugoslaviji nam je treba samo malo odpreti oči in videli bomo, da mnogo, mnogo članov naše naselbine ni še nič prispevalo, nekateri pa prav malo. Prvi kakor drugi imajo svoje vzroke, no tako pravijo oni, da pa njih izgovori ne bodo držali, naloga nas vseh, kateri se čutimo sinovi Svobodne Federativne Jugoslavije je: Strniti se v eno celoto ter sporazumno pričeti agilno kampanjo širom cele Argentine.

★

O OGLASIH

Srečal sem rojaka, kateri mi je v pogovoru med drugim rekel sledeče: "Čital sem "Pravico", s pisanjem katere se strinjam le škoda, da ne izhaja tedensko z večimi dopisi iz naselbine in kar mi je vzbudilo pozornost so pa oglasili, namreč opazil sem, da vaši stari pristaši in aktivisti imajo samo male oglase".

Spoznal sem, da omenjeni ni čital vseh števil "Pravice" zato sem mu stvar pojasnil in odveč ne bo, če to tu ponovim. Današnji mali oglasi naših starih pristašev in aktivistov so bili v začetku veliki; ker pa so veliki oglasi zavzemali mnogo prostora smo se na splošno obrnili do oglaševalcev s prošnjo, da bi nam privolili zmanjšati velikost oglasov ter tako odstopili prostor drugemu gradivu. Na ta način so nastali današnji mali oglasi za katere oglaševalci prostovoljno plačujejo ceno prejšnjih velikih oglasov.

IZ CORDOBE

Dne 2. t. m. je pododbor U.S.J. ženski odsek priredil "asalto" v hiši našega rojaka Ivana Franchetti, kateri je blagohotno dal na razpolago svojo hišo. Ženske, kakor vedno so se tudi tokrat prav dobro izkazale, postregle so udeležence s izvrstnim domačim pecivom. Naša mladina je vnovič pokazala da goji globoko sočutje do svojih rodnih bratov. Čistega dobička je bilo pesos 55.20.

TRGOVINA JESTVIN
in raznih pijač
Franc Spačal
Perú 498 Villa Martelli
U. T. 741-0034

KOVINSKO STAVBENO
MIZARSTVO
HUMAR in MAKUC
Av. Central 3720
Calle N° 2 3729 U. T. 741-4520

Vsem cenjenim rojakom SE PRIPOROČA, DOBRO POZNANA

Krojačnica v Villa Devoto
LEOPOLD UŠAJ

Avda. Fco. BEIRO 5380

U. T. 50-4542

bajonetov, tam kjer narod zahteva svobodo in neodvisnost. Atlee to dobro ve zato pa je Indiji obljubil neodvisnost, rečem obljubil, kajti kedaj se bo to uresničilo, nihče ne ve. Angleži so strašno previdni in natančni ko se imperija tiče.

NOVE ŽRTVE

V škodnjju so padle nove žrtve od okupacijskih oblasti, kakor da bi še to manjkalo, da bi bila časa grenkosti do vrha polna. Rojak piše iz Primorske, da "bolj nesrečnega kraja kakor je tukaj ga ni na svetu" in spet drugi "Angleži so nam na poti" in dalje "Fašisti uživajo popolno svobodo, mi pa še slovensko zastavo ne smemo razobesiti". Nekje celo čitamo: "Angleška policija ravna z nami slabše kot prej fašisti". Naš znani pesnik Oton Župančič je o tem zapisal: "Ali si hočete res zapraviti lepo ime "osvoboditelji" in ga zabarantati? Ali ne mislite, da je to pomoč tistim, ki so nedolžne ljudi preganjali, vlačili po ječah, jih stradali, mučili, streljali pobijali z lopatami, jim iztikali oči, lomili kosti, izbijali zobe, ki so posiljevali hčere v pričo mater in mater v pričo hčera? Vse to niso prav-

ljice, vse to smo morali mi gledati in prebiti, vse to nam je padlo na duo. Zato se po pravici vprašamo: Kakšno bodočnost obetate nam in sebi kakšen naziv, s podaljševanjem tega inferna? Kako zmorete to? Kako vas bodo ocenjevali bodoči narodi ko bo odprta pred njimi knjiga današnje zgodovina?

KAJ BO S PRIMORSKO

Odpotovala je poizvedovalna komisija na Primorsko, kjer se nahaja kakor je znano že par tednov. Namen ima dognati kje in kot so Slovenci naseljeni, kaj in kako mislijo, in ko bodo to dognali bodo potegnili črto, mejo imenovano. Mi Slovenci iz Primorskega smo že tako navajeni, da ne radi zaupamo tujcem ki so se vedno na jako materjalističen način ukvarjali z uprašnjem, ki je Slovenskemu narodu tako tesno pri srcu, zato tudi danes ne stavimo preveč zaupanja na tiste ljudi, ki bodo odločali za kdo ve koliko časa usodo primorskih Slovencev. Na žalost moramo priznati, da je, kakor je bilo vedno, večina teh raziskovalcev Slovincem prav malo naklonjena.

Pisma iz Domovine

Mnogo naših rojakov kateri imajo svojce v domovini, oziroma v Sloveniji in na Primorskem, nam pošiljajo pisma v objavo, katera radevolje priobčujemo vedno da se nanašajo na borbo in trpljenje našega naroda. Zato tudi od sedaj naprej bomo priobčevali omenjena pisma pod gori navedenim naslovom.

Pričujoče pismo je pisal naš rojak učitelj Tomišič bratu Stanku v Rio Negro. Ker so v pismu ovršene razne laži, katere širijo naši nasprotniki objavljamo pismo v celoti kot smo je prejeli.

Dragi Stanko in družina!

Ne moreš si predstavljati, kako me je razveselilo Tvoje pismo, katero je letelo šest mesecev iz Argentine v Jugoslavijo.

Mi smo vsi zdravi, in pri najboljšem zdravlju, od sestre in od Mame ne vem do sedaj ničesar, če ravno sem jima že večkrat pisal, po bratu Francetu pa sem izvedel, da se živita. Obiskal ju še nisem, ker nimam primerne obleke.

Brat Ivan iz Srbije mi piše, da je skupaj z svojo družino.

V par vrsticah sem Ti najvažnejše povedal, da pa Ti nadaljujem, z drugim, ki bi Te utegnilo zanimati, in evo me:

Leta 1941 je začelo v Jugoslaviji. Obiskali so nas Italijani, in bili so nekako prijazni, toda prav dobro mi je bila znana njihova prijaznost že iz preteklih let, in Tebi je tudi dobro znana najbrže! Kar so pa tu pozneje počenjali, zmoti že domišljijo zdravega človeškega razuma. Ne pretiram ako povem, da so se obnašali kakor pobesnele divje zveri. Pobjanje ljudi v masah, požiganje celih vasí, to je bilo njihovo glavno opravilo.

Do avgusta 1942 so me pustili kolikor toliko na miru, ker sem znal italijanski. Tedaj pa so tudi mene "Pohapsali" me odpeljali v internacijo v Padovo, kjer sem imel priliko spoznati redilnost buč in štoržev zelnatih glav predvsem pa redilnost vode, in še te ni bilo mnogo. Mene so držali pokoncu "Paketi" Francetovi, Ivankini in drugih sorodnikov od ženine strani. Iz internacije so me izpustili aprila 1943. Družina je pa med tem živela kakor je vendar znala. Plače seveda ni prejela prav nobene.

Ko sem se vrnil iz internacije, sem par mesecev delal v gozdu, in šele pozneje bil sprejet v službo kod učitelja, kjer sem ostal do kapitulacije Italije septembra 1943. 40 dni smo bili tedaj svobodni, toda pričela je Nemška ofenziva, in naša vojska se je morala umakniti. Gotovo da nisem čakal, da bi zopet okusil dobrote internacije, sedaj nemške, ampak vstopil sem, v Partizansko vojsko, in odšel z njimi v gozdove, kjer sem ostal do Maja 1945. In zopet je družina živovarila kakor je vedla in znala, brez plače in brez podpore.

Radoveden si kako sem se počutil pri partizanih? Veš da kar dobro. Navadil sem se, da se lahko "maršira" tudi če tri dni ne ješ, naučil sem se spati v snegu, tudi teči nisem pozabil in če tudi so noge že prestare, so to delo kar dobro odpravljale. Spoznal sem to, da je človek mnogovstrajnejši kakor sam misli. Pokanjanje seveda bilo tudi precej, in kakšen krat smo tekli mi, kakšen krat oni. Družino so doma vedno nadlegovali, vršili hišne preizkave, zasliševali, in to največ domača takozvana bela garda, vedeli so sicer kie sem, toda trdili so da prihajam po noči domov, kar pa pozneje, ni bilo res. Decembra 1943 smo napadli Kočevje, pa bili že skoraj vsega zavzeli, ko je belcem in Nemcem prišla pomoč, in tedaj smo

se morali umakniti. Tedaj sem bil zadnjič doma.

Kakor Ti je znano je šlo Nemcem vedno slabše, ne samo v Jugoslaviji ampak povsod, "biksalo" se jih je od vsih strani, in ko se jih je pričelo" najlepše "biksati" imeli že dovolj.

Danes zopet nadaljujem svoj poklic, hčerka Vera je že učiteljica (19 let ima) in delava skupaj v isti šoli.

Kako je sedaj tukaj? Razmeroma prav dobro. Oni ki so bili navdušeni belčki, so šli z okupatorjem, jih je pa prav malo. Drugi so, ostali doma. Ker je že precej porušenega in požganega, so prav velike težave pri obnovi, toda gre. Tudi do nas je prišel glas, da tuji časopisi o nas marsikaj slabega pišejo. Povem Ti, da je vse laž! Tebi vendar bi ne lagal, in bi se bal resnice pisati bi pa molčal. Toda vedeti moraš Ti in Tvoji znanci, da se tu pri nas ne more prav

nihče pritoževati. So sicer težave, in tudi velike težave, kajti kar se je 4 leta rušilo, se ne more v 4 mesecih popraviti, toda popravlja se, in prav vsi pristopajo prostovoljno k delu. Je še nekaj nezadovoljnejšev in godrnjačev, ki izrabljajo naš težak gospodarski položaj in zabavljajo nad današnjim stanjem. Zabavljajo po mili volji in nič se jim ne zgodi, ker je res prava SVOBODA.

Ljudstvo pa takšnim godernjačem ne naseda, ker je samo sprevidelo, kaj je obmolknili prav in kaj ni prav. In prav gotovo, vsi ti godernjači bodo kar sami obmolknili ko bodo dokončno sprevideli, da jih nihče ne preganja, in da jih nihče ne posluša.

Ker smo navajeni skromno živeti, ne občutimo, toliko pomanjkanja v hrani. Hujše res je z obleko in obutvijo, toda če smo prestali, štiri teška leta, bomo prestali še eno, ker smo prepričani, da se vedno s hitrejšimi koraki bližamo srečnejšemu in boljšemu življenju.

"Odbor za Jugoslovansko Primorje" v Argentini

PROTESTNA IZJAVA

Buenos Aires, 21. marca 1946.

"Nikoli nismo bili Slovani tako združeni, kakor po Churchilovem govoru v Fultonu", je dejal predsednik Slovanskega Komiteta na nekem proslavnem večeru, ko smo imeli ruske mornarje med nami.

Prepričani smo, da je celokupna slovanska kolonija v Argentini in Južni Ameriki strogo obsodila Churchilove besede o Sovjetski "tiraniji" a najbolj nas je razočaralo njegovo zatrdjevanje, da Tito zahteva PRIMORSKO, katera je po njegovem prepričanju italijanska zemlja. Da je to ogabna laž, vemo mi slovenski izseljenci, ki smo bili izgnani v tujino, samo zato, ker se nismo hoteli poitaljančiti; to vedo naši hrabri partizani, ki so na tisoče in tisoče žrtvovali svoja mlada življenja za osvoboditev TRSTA in ostale slovenske zemlje; to nas uči zgodovina, da je PRIMORSKA že trinajst stoletij izkjučno slovenska zemlja. Ali ne zadoštuje Churchill in njegovim prijateljem, veličastne manijacije, ki se dnevno vršijo v prid Jugoslaviji po slehernih primorskih vaseh? Kje je svoboda, ki je bila primorskim slovincem obljubljena, če pa anglo-amerikanske oblasti streljajo slovenske manifestante v Šklednju, na Opčinah in drugih primorskih vaseh, med tem ko imajo vso svobodo fašistični elementi, katere posebno podpira angleška oblast? Poročila vedo povedati, da se nahajajo z angleškim orožjem opremljeni, stotisoč poljskih zavržencev pod poveljem fašističnega generala Andersa in to prav ob meji slovenskega Primorja?! Na jugu v vsemih sredstvi podprta grška reakcija, med tem ko se na severu zbirajo slovenski izdajalci ki pripravljajo "zmagoslaven" pohod v Jugoslavijo. Ali so zapadni zavezniki že kaj storili, da bi odpravili, kakor je bilo obljubljeno, te fašistične ostanke? Ne! Zato, ker so bili svoječasnno zvesti čuvaji njihovim materjalnim interesom, medtem ko je naš narod trpel največje pomanjkanje. Ne gospodje, ni demokracija, za katero so vojaki zedinjenih narodov umirali na bojiščih.

To početje zapadnih zaveznikov sili Slovence ter ostale slovanske narode v bolj in bolj tesno združitev. Vedno bolj se nam vsiljuje prepričanje, da od njih ne moremo pričakovati ne svobode ne boljše bodočnosti, zatorej se naši pogledi z vedno večjim upanjem ozirajo v Sovjetsko Rusijo, kajti do danes je ona edina, ki je podprla naše zahteve.

TRST ni danes samo naše narodno vprašanje, temveč je ob enem tudi vprašanje miru za Jugoslavijo in srednjo Evropo. Noben narod v srednji Evropi in na Balkanu ne more dovoliti, da bi se fašizmu zopet posrečilo vporabiti TRST za kaljenje miru v tem delu Evrope. Samo tisti, ki ne žele likvidacije fašističnih ostankov, ki se zbirajo po Evropi, lahko torej podpirajo krivične zahteve talijanskega imperijalizma v Trstu. To pa nikakor ne pomeni da Slovenija, v okviru Jugoslavije, ni zainteresirana pri ureditvi svojih prijateljskih odnosov z demokratično Italijo.

Po mnenju nekaterih smo nacionalisti, če zahtevamo to, kar nam po pravici pripada. Medtem ko se italijanski zavojevalci čutijo demokratične, ko hočejo s silo pridržati tuje narode v svojih mejah. Ne gojimo sovinišnične nacionalizma, toda z odklanjanjem istega ni rečemo, da smo anacionalni in se čutimo odgovorni za tisti narod, s katerim se hoče postopati kakor z obrabljenim blagom. Želimo, da se čimprej poravnata ta krivica, ter da se upošteva želja vseh Slovencev doma in v tujini: PRIKLJUČITEV SLOVENSKEGA PRIMORJA IN ISTRE K NARODNI FEDERATIVNI REPUBLIKI JUGOSLAVIJI Z MARŠALOM TITOM NA ČELU, V KATEREGA IMAMO NAŠE NAJISKRENEJŠE ZAUPANJE.

K koncu tega manifesta opozarjamo naše rojake, naj se nasedajo protijugoslovanski kampaniji, katero širijo v naši naselbini neodgovorni ljudje. Odklonite vsako denarno in moralno pomoč, ki ni pooblašena od naših poznanih organizacij, s katero se hoče vzdrževati slovenske belogardiste, ki se nahajajo v Italiji in na Koroškem in se vsled neštehtih zločinov ne upajo vrniti v domovino.

Niti denarna sredstva, niti razmere ne dopusčajo, da bi se slikali in Ti eno sliko poslali, vendar pa naprošam Te, v imenu nas vsih, da nam že v prvem pismu pošlješ kakšno Vašo sliko. Boš?

Piši mi kako ste vi prestali, te štiri leta, upam da dobro, ali šele Tvoje pismo me bode potolažilo in potrdilo moje domneve.

Pozdravljeni bodite Vsi od nas Vsih, posebno pa od brata Živka.

Stara cerkev pri Kočevju,
Slovenija - Jugoslavija.
27-II-1945.

Rojakinja J. Sulič, ki živi v Alta Gracia, Córdoba, je prejela od sestre pismo, katera ji piše:

Prvačna, 12.10.1945.

Draga sestra!

Po dolgem času ti sporočam da smo ostali pri življenju, mnogo smo pretrpeli ni mi mogoče popisati vsega kar smo prestali; pa vse za boljše bodočnost slovenskega naroda kateri je bil tisočletja sužen. Trpeli smo z zavestjo da bo naša zmaga, da bodo osvobodili našo zemljo hrabri partizani.

Mi smo delali od prvega dneva ko je nastalo partizanstvo leta 1942 na naši lepi Primorski. Vse naše trpljenje smo ga z zavestjo prenašali, ker smo bili prepričani da nacifašizem bo premagan.

Draga sestra, če bi jaz vedela da si ti in tvoja družina oboževatelca belogarde, ali pristašinja kraljeve vlade bi te pripoznala za sestro in nikdar več ti ne bi pisala. Da bi ti jaz samo malo popisala koliko gorja, trpljenja so nam prizadeli četniki, belogardisti, domobranci in sploh vsi nemški hlapeci ki so tekom krvave vojne sodelovali z okupatorjem. Uničevali so naše domove, gonili naše zavedne Slovence v taborišča.

Mi smo še danes deloma sužnji, upamo da ne bomo več dolgo, gotovo nas bodo na prihodnji mirovni konferenci priključili k federativni Jugoslaviji. saj naš narod hoče svojega velikega Maršala Tita.

Ne vem če te zanima kar ti pišem, kjer do danes nisem dobila še nobenega odgovora na poslana pisma, ponovno ti bom povedala da so me nekega dne zajeli fašisti ko sem se vračala domov. Nosila se jesti naši partizanom. Kadar sem šla k partizanom nisem vedela da so me že delj čas opazovali fašisti, kadar si me ulovili so me strašno pretepali in mučili da bi ovadla kje se nahajajo partizani, toda navzlic groznim mukam nisem ničesar povedala. Vedno sem jim rekla da sem Slovenka in ne izdajalka svojih bratov. Saj mi ni bilo nič na življenje, kjer so pončevali z mano hujše kakor z živino. Od-

TRGOVINA JESTVIN
Srečko Turel
TRELLES 1402 U. T. 59-4104

RESTAVRACIJA
IVANČIČ RUDOLF
AÑASCO 2622

STAVBINSKA KOVAČA
G. ŠTAVAR & K. KALUŽA
Laprida 2442 - Florida F.C.C.A.

Jekše Ektor
MIZARSKA DELAVNICA
★
Dr. Luis Belustegui 4466
U. T. 67 - 3621

KONVENCIJA JUG. MLADINE

(Nadaljevanje)

BARETTO, REPRESENTANTE DE LA SOCIEDAD ESLOVENA "SLOVENSKI DOM"

"Puedo decirles a todos que un acto de la juventud en la Rep. Argentina me conmueve mucho, porque desde chico actué y sé lo que significa, ahora como tengo un poco de edad y experiencia puedo decirles una cosa, que los jóvenes que actúan en Sociedades se ejercitan espiritualmente y se sentirán jóvenes si practican este ritmo de actividad. Yo he ido durante muchos años a muchas Sociedades, y puedo decir que no me siento viejo y quiero que todos Uds. cuando sagan de esta sala, digan para sí mismos que, desde hoy en adelante activaré más y daré todas mis fuerzas, para que el fruto de los hechos sea el mejor adorno de todos Uds.

Como ahora el mundo en estos momentos está combatiendo una lucha contra el mal, en los procesos de Nuremberg, ante los ojos de todo el mundo se está comprobando hasta qué punto llega un pueblo que se deja esclavizar por obscuros miembros de nuestra Sociedad, que no buscan nada más que atrasar el movimiento de la humanidad para explotarlos para sus beneficios personales. Esta lucha es la lucha de la humanidad y Uds. deben ser los ejemplares seguros de la juventud Yugo eslava, pues como sabrán, en las cartas que nos llegan de Europa nos dicen que hay chicos de 13 y 14 años que pelean contra los enemigos.

Sigan adelante con su obra y obtendrán frutos que darán mucha utilidad a nuestra colectividad Yugo eslava como así también a otras Naciones del Mundo, y creo que cumpliendo con el programa muy extenso van a tener

fuerzas para llegar a un feliz término."

PEDRO ZANETIĆ

"Yo saludo a esta nueva generación esperanza del movimiento en la Rep. Argentina.

Diré algunas palabras breves para fomentar las palabras que han dicho otros compañeros y lo que respecta a la ayuda. Creo que en su programa deben fijar cuanto antes de reunir a los jóvenes en la campaña del medio millón de pesos que la Comisión de Ayuda se ha propuesto recolectar.

Voy a decir algo más: Uds. son la esperanza de nuestro movimiento y progreso que estamos realizando. Como estamos viviendo en este país día a día una libertad más estrecha, y como además son jóvenes anti-fascistas les pido que no se olviden esta tarea, la de extirpar al fascismo que piensa alojarse en la Rep. Argentina, y también de aquellos que han emprendido el sistema de Hitler, para extirparlos del lugar en que vivimos."

KAJ HOČE U. S. J.

Udruženje Svobodne Jugoslavije Slovenski Odbor je bil ustanovljen v najbolj kritičnih časih naše domovine, v časih ko je ogabni sovražnik teptal s svojo železno peto po naši deželi, in ko je naš narod vojeval ljuto borbo proti nacifašizmu.

Ni bil ustanovljen iz osebnih ambicij, temveč je bil ustanovljen da pomaga moralno in materijalno našim bratom v domovini, ter da brani naš narod, ki je tako junško osvobodil domovino, pred ničvrednimi podleži, ki so hoteli blatiti prave osvoboditelje.

Želja nas vseh, kateri smo usta-

peljali so me da me bodo ustrelili, vistem času so zažgali hišo od Tronine in začeli ropati po drugih hišah, mene so pustili samo in jaz sem te priliko izrabila, napela sem vse svoje sile in pobegnila. Ko so opazili da me ni so začeli streljati in vpiti kod obsedeni a mene ni bilo več. To je samo en doživljaj v tej borbi V naši hiši je bila bolnišnica za partizane, pozneje je bil nastanjen v hiši štab goriškega V. D. V. Mnogo strahu smo prestali a vdeno smo umali da bo naša zmaga. Reakcija še vedno dela za povrnitev v stare razmere. Toda Primorska mora postati in ostati v okvirju Titove Jugoslavije. Mi ne zahtevamo nič tujega in tudi ne zahtevamo kar nam ne pripada.

Mama je umrla pred dvema leti v najbolj, tako groznega dne ni bilo in ga menda ne bo, štiri dni smo imeli mamo doma mrtvo, ni bilo mogoče je zakopati. Pepe je že dvajset mesecev v naši osvobodilni vojski, bil je težko ranjen ko je ozdravel je šel nazaj kamor ga je klicala domovinska dolžnost.

Marija od tete je vdova njen mož Pepe je dal svoje življenje za boljšo bodočnost svojega sina, ona dela za naša vojsko, kljub nesreči ki jo je zadela ni omagala in neobupala.

Sprejmi iskrene pozdrave.

Smrt fašizmu!

Svoboda narodom!

Bertha Zorn.

★

Rojakinja Emilija Gec je prejela od svoje nečakinje pismo sledeče vsebine:

Ljubljana, 11-XI-1945.

Draga Teta:

Prejela sem mamino pismo v katerem mi sporoča nepričakovano novico. Vendar po tolikih letih je prišel dan da vam lahko pišem v našem jeziku iz

krasne Ljubljane. Nahajam se na združnem tečaju že dva meseca.

Kako je bilo pri vas za časa vojne? Pri nas je bilo zelo hudo, vendar smo ostali pri življenju, strahu pred aeroplani, fašisti in nacisti je bilo dovolj. Naš Zvonko je odšel v partizane, odzval se je klicu domovine in jo je šel braniti.

Vendar je prišla zaželjena svoboda za naše kraje. Osvobodili so nas po težkih borbah naši partizani a svoboda smo malo časa uživali, sedaj se moramo boriti proti tistim ki so nas skozi 25 let tlačili.

Danes je nedelja, dan, ki bo ostal vedno zabeležen v zgodovini, dan ko prvič slovenski narod prosto voli. Ta narod danes za Titovo Jugoslavijo, za boljšo bodočnost, žal da mi primorski Slovenci teh volitev se nismo udeležili. Kako je to hudo teta vam ne morem povedati.

Kako je lepa danes Ljubljana, kako lepo okrašena nimam besed za vam popisati. Na vsakem oknu je razobešana zastava, vsak prostor ima našo demokratsko rdečo zvezdo. Vendar je prišel tisti tako tisti tako zaželjeni dan, da lahko svobodno govorimo. Pri nas na Primorskem imamo še dosti reakcije, ki nam hoče vzeti to kar smo si s krvjo priborili. Za osvoboditev Primorske je padlo osem tisoč žrtvi, samo na Opčinah jih je padlo okrog 200.

Danes vsi delamo in še bolj kot prej, saj gre v našo korist, da bomo čimprej obnovili porušene domove in pokazali celemu svetu in tistim ki nas hočejo zatirati, pokazali jim bomo kaj je zmogel slovenski narod.

Sprejmite mnogo pozdravov od Silvanne.

P.S. — Oprostite moji pisavi. Slovenske sem ne naučila šele po osvoboditvi.

LA COMISION DE FIESTAS DEL COMITE ESLAVO
invita a Vd. y a su Familia a concurrir al

GRAN FESTIVAL ARTISTICO Y DANZANTE

EN EL CUAL SERAN PRESENTADOS LOS MEJORES NUMEROS
ARTISTICOS DE TODAS LAS COLECTIVIDADES ESLAVAS.
a realizarse el día

13 de Abril a las 20 horas
en el Gran Salón "PARQUE NORTE"
(Parque Romano)

Después del programa habrá **BALE FAMILIAR** amenizado por la
GRAN ORQUESTA "ESLAVO"

El deber de cada eslavo es concurrir a este gran acto de la
familia eslava

Entradas: Caballeros: \$ 2.—; Damas: \$ 1.—

Habiendo muchos números artísticos en el programa el festival empezará exactamente a la hora indicada.

novili to organizacijo, je bila borite se skupno z našimi brati v domočih gorah, da bi mogli na ta način tudi mi s puško v roki izgnati ali pobiti sovražnika ki je bil na naši zemlji. Ker nam ni bilo mogoče udeležiti se pri tej borbi, vseeno nismo ostali brezbrizni, znali smo da naš narod potrebuje pomoči in ustanovili smo to našo organizacijo, katera si prizadeva da bi se čim več odložili pri naših bratih.

Danes se obračamo do Tebe rojak, ki nisi še v naših vrstah, kličemo Ti, pridi tudi Ti v vrste onih ki mnogo žrtvujejo za domovino Pomisli rojak da nobena žrtev za naš narod ni prevelika. Saj pomagamo našim bratom, pomagamo onim ki so se borili, skupno z drugimi demokratičnimi narodi, proti največjemu sovražniku človeštva, proti nacifašizmu. Ako bi njih ne bilo, danes bi tudi mi tu ječali pod fašistično železno peto, ali v trdi in dolgotrajni borbi je človek premagal počast.

In Ti slovenska žena, Ti slovensko dekle, pustila si v domovini sestro, pustila si mater. Ali so ostale one brezbrizne v tej krvavi borbi? Ne! zgrabile so za puško, spremljale so svoje brate, očete in

sinove v boju. Z njimi so delile vse trpljenje trde vojne: pomanjkanja živil, mraza, izpostavile so svoje življenje pred sovražne krogle, vse to so prenašale naše vrle Slovenke, naše matere, naše sestre in naša dekleta. Tudi duševno so skupno z tovariši trpele, ko so se morali umikati pred sovražnikom, radovali se z njimi ko so osvobodili vsaki kotic rodne zemlje. In danes, kaj je danes Slovenska žena? Ni več kot je bila prej sužnja sužnje, danes je svobodna med svobodnimi. Tako tudi Ti Slovenka v Arg. pokaži da si sestra onih hrabrih Slovencek, pomagaj jim v tem času ko potrebujejo Tvoje popred časom spoznalo kaj je njih dolžnost, ter so skupno z tovariši Udruženja Svobodne Jugoslavije mnogo napravile za naš narod. Ali na žalost je to vse premalo, vse premalo žensk je v naših vrstah morate pristopiti vse, zakaj je enaka dolžnost.

Se priporoča rojakom
dobro znana **ČEVLJARNICA**
Delo solidno
L. Brankovič
MORLOTE 138 La Paternal

TRGOVINA JESTVIN
Oton Turel
ANDRES LAMAS 1265
U. T. 59-1892

FRANC ŠTEKAR
Stavbinski podjetnik
★
Ramón L. Falcón 6371
U. T. 64-3084

Josip Hlača
Mehanična delavnica
Villa Real 140 José Ingenieros
U. T. 757-640

Ferdinand Cotič
Trgovina z železnino
★
Lope de Vega 2989
U. T. 50-1838

KROJAČNICA
Stanislav Maurič
Velika izbira modernih oblek
★
Trelles 2642 U. T. 59-1232

RESTAURACIJA
"Pri škodniku"
KROGLIŠČE IN KEGLIŠČE
Jožef Škodnik
Añasco 2652 U. T. 59-8995

Edini slovenski stavbenik v Saavedri
Vam je na razpolago za načrte, be-
tonske proračune in firmo
Andrej Božič in Sin
Tehnični konstruktor
DONADO 4876 U. T. 70-6112

MEHANIČNA DELAVNICA
Anton Klinc
★
Tinogasta 4386-88 U. T. 50-5750

Kako so v Postojnski Jami Zažgali Skladišče Bencina

V času "Postojnskih dni" je partizan, zastavnik Marolt pred mikrofonom v prenosu ljubljanske radijske postaje opisal uspelo akcijo zažiga bencinskih sodov v vhodni votlini Postojnske jame.

"Dva in dvajset prostovoljcev nas je prišlo 23. aprila 1944 v Predjamo, kamor nas je pozval štab XXXI. divizije IX. korpusa. Tu smo od komandanta Iztoka zvedeli za načrt in nalogo, zažgati skladišče bencina, o katerem so Nemci in domobranci mislili, da je varno spravljen in trdno zastražen v sami Postojnski jami. Kakih tisoč sodov bencina! Za to nalogo so nas določili osem, med njimi so bili Pamič, Rev, Strukelj Dušan, Danilo (v poznejših borbah padel) in jaz. Za vodjo je bil določen Tomo, izredno drzen borec, šef obveščevalnega centra "Vojkove brigade", star kakih 25 let, ki je kasneje v težkih borbah junško padel. Po rodu je bil Poljak, ki je pobegnil iz nemške internacije na naše ozemlje in se kmalu izkazal s svojo drznostjo in pogumom.

Proti večeru smo iz Predjame krenili v smeri Črne jame. Bili smo do zob oboroženi, s seboj smo imeli strojnice in brzostrelke. Vreme je bilo lepo. Poleg orožja smo imeli še minerski material, železno lomačo, krampe in sveder za vrtnje v skalo. Preko Studenega smo krenili skozi gozd. Na poti pri jami smo postavili po dve trojki s strojnico in nalogo, da varujeta vsaka zase prehod z obeh strani, med trojki pa vzdrževalca zveze med tema in naslednjimi stražami pred in pozneje v jami sami. Sam vhod v Črno jamo je od vrha do tal zadelan z močno železno pregrajo in gosto železno mrežo. Edina vrata so bila trdno zapahnjena. S krampom so ročno odbili del mreže in ga zavihali navzgor in že se je prvi splazil skozi pregrado, iz notranje strani razbil držalce in vrata so se odprla.

Tu smo pustili vzdrževalca zveze in s prižganimi karbidaricami previdno krenili med temne oboke Črne jame. Seveda nismo stopali naravnost proti glavnemu vhodu Postojnske jame, temveč izza hrbta po podzemskih hodnikih iz smeri Črne jame, ki je zvezana s Postojnsko jamo. Sprva smo šli še v gruči, saj se nam še ni bilo treba bati presenečenja. Naš cilj je

bil še zelo daleč, normalnega hoda debelo uro in vmes je bilo še nekaj varnostnih pregrad, ki so jih zgradili okupatorji, ker so vedeli, da grozi s te smeri nevarnost skladišču... Prišli smo do prve ovire: železna vrata v rovu. Sprva smo hoteli minirati, a računali smo z možnostjo, da bi z zamolklo eksplozijo sovražnika morda le opozorili, zato smo z železnim drogom na vzvod dvignili vrata iz tečaja in prodirali dalje, potem ko smo tudi tu pustili partizana za zvezo. Pred nami se je kmalu pojavila druga ovira: skoraj dva metra debel zid iz zloženega kamenja.

Tudi ta zid smo zrušili. Postavili smo stražo, a zdaj smo že previdno, drug za drugim, z naperjenimi brzostrelkami in zaslonjenimi svetilkami nadaljevali podzemsko pot. Na odcepih ali križiščih smo v tla zarisali orientacijske puščice za povratek in za zvezo, če bi nam pretela nevarnost. Ko smo prišli do tirov jamske železnice, smo medsebojno razdalje povečali. Pri "levji glavi" smo se sezuli in boski nadaljevali pot. Od glavnega vhoda nas je ločilo samo še kakih tri sto metrov. Svetili smo še z električnimi baterijami tik predse. Evo, teman kup — prva skupina sodov z bencinom!

In dalje proti vhodu, skozi katerega je prihajala modrina noči. Postavili smo mitraljeza, ki je s svojim orožjem obvladal vhod z vso okolico. Pred nami je stala gora bencinskih sodov. Tiho, s stisnjenimi zobmi in pridržanim dihom smo začeli vrtati sod za sodom, iz katerega je začel cureti bencin, ki nam je kmalu segal do gležnjev. Skozi luknjo sleherne soda smo spustili kemični svinčnik, ki je bil tempiran na dvajset minut. Hiteli smo in se že odmikali ter vrtali sode. Zdaj pa že kmalu ni bilo časa za tiho vrtanje, temveč smo začeli zbijati luknje kar s krampi, in to je delalo precejšen ropot. Zasišal nas je domobranec pred glavnim vhodom in začel streljati. Odgovoril mu je naš mitraljezec. Navrtali smo zadnjo skupino sodov in se odmaknili tako daleč, da nas ni več oblival bencin. Rudi je tedaj vzel iz žepa krpo, zavil vanjo kamen, namočil v bencin, zažgal in vrgel goreče vžigalo daleč predse na glavno skupino sodov. Začelo je goreti in

zdaj je bil čas, da se jadrno umaknemo, kajti dim se je začel valiti in pričakovati je bilo vsak hip eksplozijo, ki jih bodo povročili tempirani svinčniki.

Umik je bil lahek, saj se nam ni bilo bati zasledovalcev iz smeri glavnega vhoda, pač pa nam je pretela nevarnost, če bi nas odrezali od izhoda iz Črne jame. V temi je stopil Danilo tako nerodno, da si je poškodoval nogo in sem ga moral podpirati. Glavna skupina se nama je oddaljila in ostala sva sama. Prav kmalu sva zablodila in nisva vedela ne naprej ne nazaj. Zahvaliti se morava zgolj naključju, da sva na slepo našla pot iz jame.

Ko nas je Tomo prešel, je eden manjkal, in sicer Rudi. Poslal je v jamo patroljo, in ko ga ta ni našla, še drugo in še tretjo. Danilo se je. Vsak hip nas lahko obkoli. Računali smo na dvoje možnosti: ali da se je Rudi v kakem prepadu ubil in mu ni rešitve, ali pa je zašel in se bo skušal tako ali tako rešiti, kajti v teh okoliščinah mu zdaj nihče ni mogel pomagati in bil bi nesmisel tvegati po neuspelih poskusih vso skupino in s tem morda tudi varnost divizijskega štaba. Po zboru smo se oddaljili v bližnji gozd in tamkaj čakali, kako je zagrmelo, zamolklo in grozeče, prva detonacija bencina in za njo druga. Zdaj šele smo vedeli, da smo do kraja izvedli svojo nalogo in da je skladišče bencina zares uničeno.

Ob pol devetih je Tomo štabnemu poveljstvu javil, da smo izvršili nalogo. Kmalu se je premaknila celotna XXXI. divizija na Pivko. Bilo je med veliko ofenzivo. Na

vidiku so bile in že teku velike borbe. Rušili smo proge, mostove, borbe so bile pri št. Mihelu in Landorfu in drugod. Medtem se je iz glavnega vhoda Postojnske jame še kakih sedem dni valil gost, črni dim, ki je s svojimi sajami prevlekel tudi precejšen del Postojnske jame, skoraj do plesne dvorane.

Rudi se je vrnil po osem in štidesetih urah. Bil je zašel in ni vedel ne naprej ne nazaj. Kljub hladu in praznemu želoču je vztrajal in verjel v svojo rešitev. Drugi dan je zasišal svabsko patroljo, ki je oprezovala skozi podzemne hodnike. Videl je luč, se potuhnil za kapnik in ko so šli mimo njega, se je po prstih splazil za njimi v smeri izhoda iz Črne jame. Kmalu mu je živa struja zraka kazala pot v prostost. Prišel je ven, v bližnji vasi dobil civilno obleko in se prebil do štaba, kjer smo ga pozdravili z največjo radostjo.

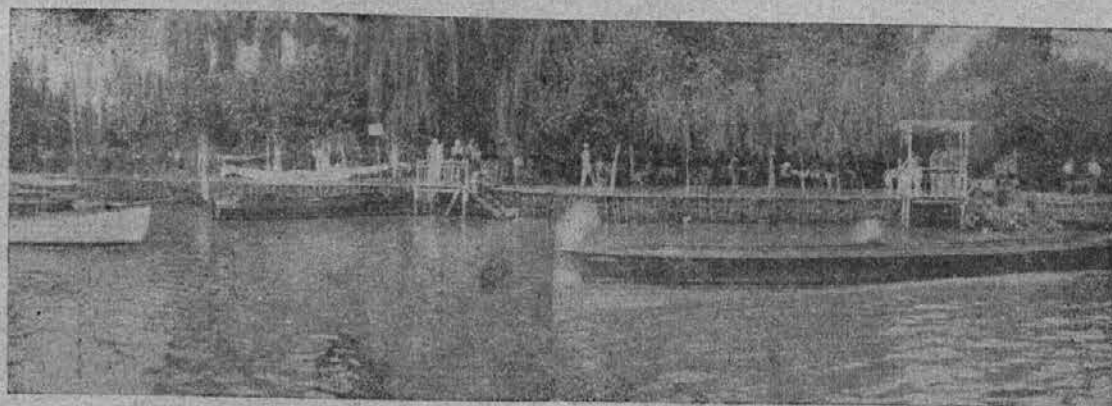
Najlepše kapniške skupine bodo očistili saj, toda v glavnem pa bo tisti kos jame ohranil svojo prevleko, ki bo kot zgodovinska znamenitost še poznim rodovom pričala o junškem dejanju partizanov v borbi za našo svobodo.

(Po "Slov. Poroč.")

Elegantne obleke po najnovšem kroju, si lahko nabavite pri
Krojačnici "G O R I C A"
Franč Leban
WARNES 2191

Kadar se misliš preseliti poslužise PREVOZNEGA PODJETJA
ANTON BLAŽINA
PREVAŽANJE PO MESTU IN NA DEZELO
TRIUNVIRATO 2789 U. T. 54 - 0257

Trgovina čevljev nudi izbiro povrstnih čevljev vseh vrst po res ugodnih cenah.
SOLSKE POTREBŠČINE
ALBERT BELTRAM
★
DONATO ALVAREZ 2288 LA PATERNAL

RECREO "EUROPA"
Lastnika brata ROVTAR

RIO CARAPACHAY

TIGRE, F.C.C.A.

U. T. 749-589

PRVOVRSTNI HOTEL
z najboljšo KAVARNO in RESTAVRACIJO

Prevoz s postaje TIGRE, F.C.C.A. do Recrea
in nazaj, odrasli \$ 1.—, otroci \$ 0.50

Kegljišče, velika plesna dvorana. Prostor za PIK-NIK

Dr.
CONSTANTINO VELJANOVICH
Sala especial para tratamientos del
reumatismo y sala de Cirugía
Atiende:
Lunes - Miércoles - Viernes
pedir hora por teléfono.
Defensa 1155 U. T. 34-5319

KROJAČNICA
★
FRANČ MELINC
★
Paz Soldan 4844 U. T. 59-1356

L. ROJIC
TRGOVINA JESTVIN
TRES ARROYOS 1600
U. T. 59-2153

P R A V I C A

Editado por las Sociedades D.K.D. Lj. Oder, S.F. D. I. Cankar y Agr. Yug. Libre - Com. Esloveno

Iz U. S. J. Slovenski Odbor

Dne 24 marca je odbor sklical članski sestanek, kateri se vršil v prostorih Ljudskega Odra in na katerega je prišlo še precejšnje število članov in članic.

Sestanek je otvoril tov. podpredsednik, ker tov. predsednik radi boleznimi se ni mogel udeležiti sestanka. Pozdravil je vi imenu odbora vse prisotne, ter je obrazložil važnost današnjega sestanka, da je potrebno da skupno napravimo kar je v naši moči za pomožno akcijo, da na ta način čim več olajšamo trpljenje našim bratom v domovini.

Omenil je tudi da prinaša Slovenski naselbini pozdrave od ruskih mornarjev, ter da se zahvaljujejo za lep sprejem, ki ga jim je napravila naša naselbina, ko so nas posetili v L. O. od kjer so odnesli najlepši utis.

Za njim je tov. tajnik dal sledeče poročilo:

Danes smo sklicali članski sestanek, da tu pred Vami pokažemo naše trimesečno delovanje, od kar je bil izvoljen ta odbor.

Rečem da tu pred Vami izpostavimo naše delovanje, da bodete lahko sodili ako smo izpolnili naše dolžnosti. Ako nismo dovolj in vse pravilno napravili, naprošamo vsaktirega izmed Vas naj nam pokaže naše pogrške, ker vsako konstruktivno kritiko vzamemo radi v poštev.

Nobeden naj si ne misli da nima pravice kritikirati našega delovanja, ako je to potrebno. Ker odbor ni bil postavljen za ukazovati, z višjimi pravicami kot dolžnosti, dolžnosti njegove so večje kot pravice. Bil je izvoljen za braniti interese naše organizacije, in ker ta naša organizacija je ustanovljena za pomagati našemu trpečemu, oropanemu, sestradenemu in obenem junaškemu narodu, moramo vsi paziti da se bolj kot močje razvija.

Kot prvo delo si je nadel odbor, da bi izpolnil željo članstva, za priti do ene skupnosti glede pomožne akcije z vsemi ostalimi Slov. društvi v Buenos Airesu, na način da bi njih člani postali tudi naši

člani, ker s tem bi zelo ojačali naše delovanje. Na žalost na naše pismo ki smo poslali vsem društvom nismo vdobili nobenega odgovora, pač po zunajnih komentarjih smo slišali, da njim se jim zdi dovolj ako se napravi kakšno skupno prireditve v ta namen. Ali ako pomislimo da do sedaj se je napravilo samo dve skupni prireditvi, katerih skupen dohodek je bil približno \$ 1200, lahko razvidimo, da na ta način ne bomo mogli izpolniti dolžnosti katere dolgujemo našemu narodu.

Tudi smo poslali resolucije sprejete na občnem zboru, na Slov. List z željo da bi bile objavljene, ali Ured. Slov. Lista namesto objaviti te resolucije, je napravilo obširno kritiko o njih. Posebno so največ kritikirali osmo točko, katere se glasi: "Obsojamo vsako šovinistično gonjo proti italijanskemu narodu". Mi nočemo mednarodnega sovraštva, zakaj znamo da na ta način bi ušlo zaslužni kazni mnogo sovražnikov ljudstva. Želimo mirno sožitje med slovenskim in italijanskim narodom in zahtevamo da se kaznuje vse one ki so krivi trpljenja našega naroda, pa najsibodo italijani ali domači izdajalci, o teh zadnjih pa Slov. List ni še nikdar omenil.

Na občnem zboru se je novi odbor zaobljubil, da bo napravili vse mogoče da bo v teku tega leta najmanj podvojil število naših članov. Takoj po novem letu smo poslali dva delegata v okolico "Matanza" ki se nahaja v predmestu B. A. v dvakratnih obiskih med tam naseljenimi rojaki, so naši delegatje napravili precejšnje število članov, tako da smo mogli napraviti dne 27 januarja z njimi, precej številni sestanek, na katerem se je izvolilo Slov. pododbor U. S. J. Villa Scasso.

Omeniti moram da so se rojaki tam naseljeni z veliko navdušenostjo poprijeli dela.

Poslali smo delegate za organizirati rojake v Ituzaingo. Za enkrat nismo še tam napravili pododbor, ker je malo naših rojakov tam naseljenih, lahko pa rečemo da naši delegatje so imeli precejšen uspeh, saj skoraj ni tam družine, ki bi ne imele vsaj po enega člana v naši organizaciji. Število članov v Ituzaingo - Castelar je do danes 27. Za naprej bo potrebno napraviti tudi tam pododbor, kateri bo prevzel delovanje.

Dne 10 marca se je sklicalo na

sestanek vse rojake bivajoče v okolici Saavedra - Villa Martelli, ki se je vršil v prostorih društva "Ivan Cankar", ter se je tudi izvolilo novi Slov. pododbor U. S. J.

Novi odbor se je hitro lotil dela, ter v stirinajstih dneh je napravil ze veliko novih članov.

Tako vidimo da naša organizacija je v zadnjem času vidno narasla. Šli smo med ljudi kjer smo bili skoraj nepoznani in lahko rečemo da smo bili dobro sprejeti. Večina rojakov ki živijo zunaj mesta, čutijo več do našega naroda, kot pa rojaki ki živijo tu v mestu, ki so se po večini bolj udali brezbriznemu življenju.

Našega dela nismo se dovršili, začeli smo komaj delati, napraviti hočemo pododbore ali skupine članov U. S. J. v vseh delih Buenos Airesa in v okolici mesta, povsod kjer živijo naši rojaki, hočemo v njih vzbuditi zavednost pravih Slovencev.

Število članov je naraslo v tem času čez dvesto.

Nato je dal poročilo tov. blagajnik o stanju blagajne.

Tudi tovarišice ženskega odseka so dale poročila o njih delovanju, najprvo tov.ca blagajnica, po-

tem pa tov.ca predsednica. Vabila je vse zavedne Slovenske žene k sodelovanju za pomoč našim otročim otrokom v domovini, in je sporočala da tudi naši otroci sodelujejo pri pomožni akciji.

Po poročilih se je izvolilo delegate za prihodnji kongres U. S. J.

Tov. Birsa je obrazložil težkoče, potrebe in kritičen položaj našega naroda in posebno naših otrok v domovini, ker ne smemo čakati da jim bodo drugi pomagali, temveč da moramo mi, ker je to naša dolžnost, da se združimo vsi in da se aktivno oprinemo dela, le na ta način se olajša trpljenje naših v domovini.

Se je sprejelo predlog, da meseca aprila vsaki član in zaveden Slovenec bo dal po eno dnino za v pomoč, zraven se je sprejelo predlog da se bo izdalo en letak, v katerem se bo pozvalo vse rojake, da naj pomagajo, ter se bo šlo do vseh slovenskih družin, tako da bodo vsi prispevali po svojih močeh.

Rojaki vsi na delo za pomoč domovini.

Smrt fašizmu! — Svobodo narodom!

U. S. J. Slovenski Odbor

Interniranci, ki se vračajo

V naslednjem objavljamo nadaljnji seznam naših internirancev, ki se trenutno se muče v Dachau ali pa se že vračajo domov:

Dadič Marko, letnik 1911, Mulsales pri Pareču; Radin Ivan, 1919, Huduje pri Buzetu; Radolovič Gregor, 1907, Jadreski pri Pulju; Radoš Anton, 1905, Višnjana; Radošević Rudolf, 1926, Lokve, Gorski Kotar; Radovič Peter, 1922, Gehiči pri Poreču; Rakovič Anton, 1906, Labin; Rakovec Peter, 1926, Vrsar 56, Pulj; Rapotec Josip, 1902, Trst; Ratoša Anton, 1926, Skujeri pri Pulju; Razman Rudolf, 1908, Gradišče, Istra; Rebula Stanislav, 1922, Como; Rede Vinko, 1911, Lazi, Čabar; Renčič Peter, 1908, Pulj; Ribarič Gajetan, 1920, Višnjana 2; Riciandelli Feliciano, 1898, Trst; Ricotta Ivan, 1913, Pulj; Rjavec Jože, 1906, Ozeljan 20; Rimančič Ivan, 1906, Žminj 12; Ritosa Peter, 1904, Čerkelada, Vižinada; Rivarič Marjan, 1925, Višnjana; Robeša Viktor, 1922, Reka; Rojnič Ivan, 1921, Bateli, Goleseva 1. Babanj; Rosetto Romeo, 1912, Kopar; Rubiša Viktor, 1922, Reka; Rudan Jože, 1914, Rudani, Žminj; Ruggero Ivan, 1913, Kanfanar 1; Ruggero Peter, 1917, Kanfanar; Rukavina Slavko, 1925, Volarič; Sv. Juraj, Senj, Rustja Albin, 1914, Trst; Rus Boris, 1929, Reka; Ružio Jakob, 1911, Labinj; Ružio Simon, 1897, Rovinsko 148.

Šajina Ivan, 1922, Katun 4, Istra; Sankovic Franjo, 1924, Podgrad, Novi grad, Reka; Sankovic Josip, 1926, Pilešici, Vodnjan; Santaleza Anton, 1913, Pazin; Sargi Ivan, 1913, Leprinčani pri Žminju; Sdrigotti Bruno, 1921, Ločnik, Gorica; Sedej Miha, 1899, Srednja Kanomlja; Sedevčič Rudolf, 1909, Gorica; Sedmak Anton, 1920, Koritnica, Knezak; Sergio Nožo, 1915, Pazin; Šiljan Mate,

1909, Marčana 255, Pulj; Simčič Anton, 1916, Dobrava, Slomberg; Simčič Drago, 1926, Reka Dobrostol 13; Simčič Franc, 1899, Vedrijan, Gorica; Simčič Hilarij, 1925, Šmartno pri Kojskem 90; Simčič Ivan 71, Reka; Simčič Benjamin, 1915, Vrtojba; Simčič Janez, 1897, Reka; Sintic Luigi, 1923, Cres; Sirk Alojz, 1925, Medana; Sirk Danilo, 1925, Medana; Stronic Benedikt, 1926, Pazin; Sirotnjak Ivan, 1903, Lovrana; Skočir Ivan, 1926, Vrsno 36, Kobarid; Skoki Viktor, 1928, Trst; Slavec

Ivan, 1925, Gornje 9, Dutovlje; Slavec Anton, 1916, Knezak, Pivka; Slonko Anton, 1917, Feltre, Belluno; Smerdel Franc, št. Peter na Krasu; Solkanec, 1900, Lovrana; Soltez Aladar, 1906, Reka; Sossi Vilibald, 1913, 1913, Pulj; Sovdat Andrej, 1892, Suzid 35; Speconio Secondo, 1923, Pulvero; Sirok Ivan, 1920; Srokir 40, Kastav; Srsa Stjepan, 1914, Železna gora; Stančič Bruno, 1929, Trst, Skedenj; Stačić Jože, 1901, Trst, Skedenj; Stanic Marij, 1923, Boljun; Stanič Rudolf, 1905, Cepic; Starec Stanislav, 1905, Trst; Štemberger Ivan, 1911, Vines; Štemberger Mario, 1922, Reka; Štemberger Viktor, 1918, Pazin; Štepic Lucijan, 1925, Sv. Nedelja, Labin; Štepančič Rupert, 1906, Bukovica pri Gorici; Štepančič Silvio, 1916, Belaj, Boljun; Štepic

Dušan, 1920, Sv. Nedelja, Pazin; Sterpin Roman, 1921, Pagubica, Pazin; Stipič Edvard, 1919, Podnum, Sušak; Stojan Kajo, 1895, Reka; Stranic Franc, 1903, Pazin; Strmolice Joahim, 1911, Pulj; Sunčič Drago, 1926, Reka; Supičič Nikola, 1924, Silba; Suša Anton, 1915, Trst; Sužnjevic Milan, 1892, Sušak; Svak Jano, 1919, Padina; Sabec Albert, 1921, Sv. Peter na Krasu; Šanj Franc, 1914, Knezak; Savran Silvo, 1926, Trst.

PIVARNA
KROGLIŠČE in KEGLIŠČE
DJURO KOVAČ
Sveže Pivo.
★
WARNES 2113 La Paternal

Bar in RESTAVRANT "MIRAMAR"
PARRILLA - PRVOVRSTNA KUHINJA - KEGLIŠČE
J. LAH
★
Avda. Fco. BEIRO 5294 U. T. 50 - 4300

PLANOS - CALCULOS
HORMIGON ARMADO
CONSTRUCCIONES
Pedro Morán 5130 U. T. 50-7186
Esc. Lope de Vega 2802 50-5995